

תחיית המתים פרק ג – תכלית השכר

האם תחיית המתים הוא תכלית השכר

דרך מצותיך – מצות ציצית

והנה הרמב"ם ז"ל בפ"א המשניות במשנת כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, האריך בביאור ענין עוה"ב שלדעתו זהו הג"ע. וז"ל בקוצר: כי כמו שלא ישיג הסומא עין הצבעים ולא החרש שמע הקולות, כן לא ישיגו הגופות התענוגים הנפשיות שהם תמיד' ועומדים לעד ואינן נפסקים, ואין ביניהם ובין התענוגים גשמיים יחס וקורבה בשום פנים. וענינו הוא מה שמשיגים באמתת הבורא ית' ובזה הם בתענוג תמידי שאינו נפסק כו'. והוא העוה"ב שנפשותינו משכילות שם מידיעת הבורא ית' ואותו תענוג לא יחלק לחלקים ולא יסופר ולא ימצא משל למשול בו אותו התענוג אלא כמ"ש הנביא ע"ה כשנפלאו בעיניו גדולת הטוב שהוא ומעלתו, אמר מה רב טובך כו' (תלים ל"א כ'), והוא הטובה והתכלית האחרון ולהיות בכבוד הזה ובמעלה הנזכרת עד אין סוף כו'. ותח"ה הוא יסוד מיסודי מרע"ה כו', ודע כי האדם יש לו למות בהכרח ויתפרד וישוב למה שהורכב ממנו עכ"ל.

ור"ל כי תח"ה הוא לפי שעה ואח"כ ישוב לג"ע שהוא התכלית האחרון והטובה האמיתית הנק' עוה"ב. וביאר זה ג"כ יותר באגרת התחי' אשר לו יעו"ש.

אבל הרמב"ן ז"ל נחלק עליו בראיות ברורות, דהא ארז"ל צדיקים אינן חוזרין לעפרן (סנהדרין צ"ב א'). ופי' דתח"ה הוא התכלית האחרון והוא הטובה הגדולה הנק' עוה"ב. והג"ע שהוא תענוג הנפשות ושכלי' נבדלים – אם אמנם אמת שמעלתו נכבדת עד מאד, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל וגם יותר ממה שכתו' גבוה מעל גבוה מאד נעלה, עכ"ז אינו רק מקום לפי שעה להנפש מעת פרידתה מן הגוף דעתה עד זמן התחי' שהוא העוה"ב שטובת העוה"ב שהוא התחי' עודפת עליו לאין קץ ותכלית בענין התענוג בגילוי אלקותו ית'. וכן הוא האמת עפ"י הקבלה.

הכרעת תורת החסידות

אגרות קודש חי"ז ע' של"ז

וכמדומה לי כבר ענו לו פעם בענין שאלתו במכתבו זה, והוא בפלוגתא הידועה שבין הרמב"ם והרמב"ן בענין עוה"ב שאין בו לא אכילה וכו', באם הכוונה לנשמה או שתהי' אז נשמה בגוף, ומסיים במכתבו בשאלה אפשר יש לפרש דברי רבנו הזקן בזה בלקו"ת שם משל.

והנה מובן שאין לפרש ככה, שהרי בפירוש כתוב שפלוגתא בזה בין רמב"ם ורמב"ן, ותורת החסידות מסכימה כדעת הרמב"ן (עיין לקו"ת צו טו, ג. דרמ"צ מצות ציצית. ועוד).

ולשאלתו מהו הענין אז, כמה נקודות בזה, ומהן שכיון שהשתתף הגוף בעשיית המצות, פשוט שקבלת השכר שייכת אליו ג"כ, וק"ל.

ביאור ההכרעה לפי דעת הרמב"ן

אגרת הקודש סימן י"ז

שההארה והגילוי שבג"ע היא בחינת ממלא כל עלמין, שהוא בחינת השתלשלות ממדרגה למדרגה ע"י צמצומים עצומים... ובג"ע היא בבחינת גילוי ההשגה לכל חד לפום שיעורא דילי, כנודע שעונג הנשמות בג"ע הוא מהשגת סודות התורה שעסק בעוה"ז בנגלה. כדאיתא בזוה"ק פ' שלח ובגמ' בעובדא דרבה בר נחמני.

אבל גילוי ההארה שבתח"מ יהי מבחינת סובב כל עלמין, שאינה בבחינת צמצום ושיעור וגבול, אלא בלי גבול ותכלית. כמ"ש בלק"א פמ"ח ביאור ענין סוכ"ע שאינו כמשמעו כמו עיגול ח"ו, אלא שאינו בבחי' התלבשות וכו' וע"ש היטב. וזהו שארז"ל ועטרותיהם בראשיהם ונהנין כו', עטרה היא בחינת מקיף וסובב, ונקרא כתר מלשון כותרת, והוא בחי' ממוצע המחבר הארת המאציל א"ס ב"ה להנאצלים. ולעתיד יאיר ויתגלה בעוה"ז לכל הצדיקים שיקומו בתחייה (ועמך כולם צדיקים כו').

תיווך שתי הדעות

קונטרס הלכות של תורה שבעל פה – שמח"ת תשנ"ב

י"ל, שגם לדעת הרמב"ם עיקר ושלימות השכר הוא בעולם התחי' (כהפס"ד בתורת החסידות), אלא שלא כתב זה בפירוש, כמו שלא כתב בפירוש אודות התקופה השני' דימות המשיח כשיחיו המתים, כיון שתכלית ומטרת חיבור ספר ההלכות, "שיהיו כל הדינין גלויין לקטן ולגדול בדין כל מצוה ומצוה", נשלמת בסיומה של התקופה ד"היום לעשותם";

ואעפ"כ, כיון שענינו האמיתי של חיבורו הוא "הלכות של תורה", כפי שהם מצד רצונו של הקב"ה – לכן, בהלכה האחרונה, שהיא הסיום והסך-הכל דספר ההלכות, רומז הרמב"ם אודות המעמד ומצב דעולם התחי', שאז יתגלה ענינם האמיתי ד"הלכות של תורה", שאינם בשביל האדם ("כדי שיזכו לחיי העולם הבא"), אלא "דעת בוראם", "דעה את ה'", שזהו עיקר ושלימות השכר – שמציאות האדם והעולם בטלה ומכוסה לגמרי ב"דעה את ה'", "כמים לים מכסים".

שאלות

א. לויטין רמב"ם, ווען וועט זיין תחיית המתים און וואס וועט זיין נאך דעם?

ב. לויטין רמב"ן, וואס איז דער תכלית השכר און דער לעצטער תקופה?

ג. ווי פסקינט חסידות?

ד. פארוואס איז תחיית המתים העכער פון גן עדן?

ה. ווי איז דער רבי מתווך די צוויי שיטות?